

Asia: VN/410/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain 128 ja 197 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitän mahdollisuudesta saada lausua meneillään olevaan lainsäädäntöhankkeeseen.

VALTION ILMAILUN MAHDOLLISUUDET U-SPACE ILMATILASSA

Vaikka valtion ilmailu ei lähtökohtaisesti kuulu U-spacea koskevan täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/664 soveltamisalaan, on Euroopan unionin virallisessa lehdessä L139/161 sivulla 2 kohdassa 13 maininta:

”Vaikka lentotoiminta sotilas- ja valtionilma-aluksilla ei kuulu tämän asetuksen soveltamisalaan, on ilma-alusten turvallinen porrastus U-space-ilmatilassa varmistettava. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi voitava määrittellä staattisia ja dynaamisia U-space-ilmatilarajoituksia, tällaisen lentotoiminnan turvallisen ja tehokkaan harjoittamisen mahdollistamiseksi.”

Asetuksen (EU) 2021/664 artikla 5 (f) edellyttää jäsenvaltioita asettamaan saataville tiedon siitä, minne asiaankuuluvat viranomaiset ovat määritelleet dynaamisia tai staattisia rajoituksia. Lainsäädäntöhankkeen ilmailulain 115 a § koskevassa perustelussa käsitellään tätä tiedonsaantia koskevaa asiaa, joten tiedonsaannin osalta asia on lainsäädäntöhankkeessa huomioitu.

Asetuksen artikla 18 (f) määrittelee, että toimivaltaisen viranomaisen on:

”otettava käyttöön mekanismi, jolla koordinoidaan muiden viranomaisten ja yksiköiden kanssa, myös paikallistasolla, U-space-ilmatilan nimeämistä, ilmatilarajoitusten asettamista miehittämättömille ilma-alusjärjestelmille kyseisessä U-space-ilmatilassa ja U-space-ilmatilassa tarjottavien U-space-palvelujen määrittämistä”

Meneillään olevassa lainsäädäntöhankkeessa ei ole kuitenkaan esitetty uusia selkeitä keinoja tällaisten staattisten tai dynaamisten U-space-ilmatilarajoitusten luomiseksi. Lausunnon kirjoittajalle

on jäänyt epäselväksi, että mihin lakiin perustuvalla toimivallalla ja mikä viranomainen voi tällaisen ilmatilarajoituksen määrittellä.

Valtion ilmailua harjoittavat viranomaiset voivat jo nykyisellään ilmailulaissa mainituin edellytyksin pyytää AMC-ilmatilanhallintayksikköä perustamaan tilapäisiä rajoitusalueita (Tempo-R), jotka koskevat kaikkea ilmailua.

AMC-ilmatilahallintayksikön kautta tehtävät menettely ei kuitenkaan ole sellainen paikallistason menettely, joka on edellä mainittu. Se ei ole myöskään kovin nopea ja tehokas keino alueiden julkaisuihin liittyvien viiveiden takia.

Esitän lausuntonani, että tämän lainsäädäntöhankkeen aikana tulisi vielä selvittää, että miten valtion ilmailua harjoittavilla toimijoilla on jatkossa mahdollisuus tietyin edellytyksin rajoittaa U-space-ilmatilan käyttöä, kuten asetuksessa (EU) 2021/664 on määritelty. Asetus määrittelee rajoituksia koskevan mekanismin käyttöön ottamisen toimivaltaisen viranomaisen tehtäväksi, mutta oletettavasti tällaisen mekanismin tulisi perustua lakiin, koska sitä käyttämällä rajoitetaan merkittävästi muiden U-space-toimijoiden mahdollisuuksia toimia kyseisessä ilmatilassa.

Lainsäädännön tarpeeseen viittaa myös lausunnon alussa mainittu kohta, jossa U-spacessa lentävien siviili-ilma-alusten ja valtion- tai sotilasilma-alusten turvallinen porrastaminen on varmistettava ja nimenomaan jäsenvaltion olisi voitava määrittellä em. ilmatilarajoituksia.

Ilmailulaissa tulisi säätää ilmatilaa koskevien muiden rajoitusten yhteydessä (11 §, 11 a § ja 11 d §) ne viranomaiset, jotka voivat tällaisia rajoituksia määrittellä. Samoin tulisi määrittellä ne tilanteet, joissa rajoituksia voidaan antaa. CIS palvelun tuottajalle tai USSP:lle tulee samassa yhteydessä määrittellä velvollisuus toteuttaa nämä määräykset viivytyksettä.

Näiden lakiin kirjattujen oikeuksien ja velvollisuuksien pohjalta toimivaltainen viranomainen voisi määrittellä tarkemmat toimintamenettelyt U-space-ilmatilan perustamiseen liittyvän lupaprosessien yhteydessä tai antaa kansalliset menettelyt ilmailumääräyksellä tai muulla keinolla.

Jos lainsäädäntöhankkeen aikana kuitenkin katsotaan, että nykyisen lainsäädännön puitteissa esimerkiksi ilmailumääräyksiä antamalla tai muilla viranomaismääräyksillä voidaan löytää keinot U-space-ilmatilan käytön rajoittamiselle tehokkaasti ja nopeasti siten, että turvallinen porrastus pystytään takaamaan myös nopeasti syntyvissä tilanteissa, on tässä lausunnossa esitetty huoli yhteensovittamisesta eri lainsäädäntöön perustuvien ilmailun muotojen välillä turha.

Tehokas paikallinen ja suora menettely takaisi myös parhaiten muiden U-space-ilmatilaa käyttävien oikeudet, koska rajoitukset voitaisiin kohdistaa ajallisesti ja alueellisesti niin suppeaksi, kuin se viranomaisen tehtävän hoitamisen kannalta on välttämätöntä. Hyödyt nopeasta rajoitusmenettelystä palvelisivat siis samalla rajoituksia hyödyntäviä, että myös niistä kärsiviä toimijoita.

Lisäksi voitaisiin parantaa valtion miehittämättömän ilmailun turvallisuutta kehittämällä paikalliset menettelyt siihen, että miehitetyn ilma-aluksen saapuessa U-space-ilmatilaan, USSP/CIS varoittaa valtion miehittämättömän ilma-aluksen kauko-ohjaajaa tilanteesta.

Vantaa 29.8.2022

Timo Niemelä

Specialist UAV

INSTA

tel. +358 50 344 6432

timo.niemela@insta.fi

Sarankulmankatu 20, FI-33900 Tampere

www.insta.fi

Timo Niemelä